

ÇOCUKLARA SINIR KOYMA

Çocuklara sınır koymak ile ilgili hazırladığımız bu yazıda, sınırları koyarken nasıl yaklaşmamız gerektiğini ve sınırları neden koymamız gerektiğini dile getirmeye çalışacağız.

Ebeveynlerin bir kural ve beklentiyi öğretebilmek için kullandıkları sürece sınır koyma denir. Sınır koyma aynı zamanda, çocuğa bakım veren kişinin, çocukla aralarındaki güvenli ilişkiye zarar vermeden, çocuğun davranışlarını kısıtlamasıdır. Çocuk anneden ayrılmaya başladıktan sonra yaşamı deneyimlemeye koyulur. Çocuk, çevresindeki gördüğü her türlü nesneye dokunmak ister, nesneyle oynamaya çalışır. Bu durumu normal karşılarız. Hatta uzmanlar çocuklara güvenli ortam sağlandıktan sonra, her türlü maddeye temas kurabilmelerinin sağlıklı olduğunu belirtmektedirler. Çocuk burada toplumla ve eşyalarla temas kurarken, korkuya kapılabilir ya da engellemeler karşısında kendini engellenmiş hissedebilir.

Çocukların sınırlarının nasıl ve ne şekilde olması gerektiği aile tarafından belirlenirken, çocuğun kişilik özellikleri de bunda etki etmektedir. Sınırların belirlenmesinde, çocuk ve gencin ihtiyaçları, beklentileri ve önerileri önemsenmeli; gelişen topluma göre güncel değerler göz önüne alınmalıdır. Çocuklar daha fazla özgürlük ve sorumluluk almaya hazır olduklarını gösterdikçe, sınırları uyarlayıp genişletmek gerekir. Hazır olup olmadığını çocuğun davranışı ortaya koyacaktır.

Çocuklar, yaşadıkları dünyanın kurallarını anlamak isterler ve buna ihtiyaç duyarlar. Kendilerinden ne beklendiğini, diğer insanların gözünde durdukları yeri, ne kadar ileri gidebileceklerini, fazla ileri gittiklerinde neler olabileceğini bilmek isterler.

Sınırlar, bu öğrenme ve keşfetme sürecinde çok önemli rol oynar ancak, gönderilen mesajlar net değilse, ebeveynin vermeye çalıştığı dersler işlemez duruma gelebilir(Mackenzie,2003). Bu yüzden kural koyucular ne istediklerini çok iyi anlatarak eksiksiz bir “KONTRAT” yapmalılar çocuklarla.

SINIR KOYMA NEDİR?

Sınır koyma aynı zamanda çocuğa bakım veren kişinin, çocukla aralarındaki güvenli ilişkiye zarar vermeden, çocuğun davranışlarını kısıtlamasıdır. Sınırlar çocuğu destekleyici, koruyucu ve yaşama hazırlayıcı işleve sahiptir. Sınır koymak, güvenlik ve çocuğu yönlendirmek anlamına gelir.

Sınır koymak, kişisel ihtiyaçlarınızın ve değerlerinizin bir göstergesidir. Sınırlarınız duruma ve kişiye göre nasıl davranmanız gerektiğini belirler. İlişkilerinizde durmanız gereken noktaları bize gösterir. Sınır koymanız gerektiği zamanlar bir takım korkular hissedebilirsiniz.

Sınırlar çocuğu destekler, korur ve yaşama hazırlar. Sınır koymak çocuğu yönlendirmektir. Çocuklar için sınırların anlamı açık olmalıdır. Böylece sosyal aidiyet, güvenilirlik, güçlü olma ve kendine özgü olmayı öğrenebilirler. Sınırları ebeveynler koyar. Sınırları olmadan yetişen çocuklar yalnız hissedebilirler. Sınırlar, çocukların kendilerini güvende ve kabul edilmiş hissettikleri alanlar yaratır. Çocuk böylece kendine özgü varlığının farkına varabilir. Kendine ve başkalarına saygısı gelişir. Kendini başkalarından ayırt edebilir ve kendi varlığını farklılıklarıyla kabul edebilir. Sınırlar olmazsa bireysel özellikler ve kişilik de oluşamaz.

Sınır koymak, çocuk ile ebeveynler arasında çatışmaların oluşmasını engeller. Çocukların anne babanın yaşamını işgal etmesi engellenmiş olur. Karşılıklı saygı oluşmasını sağlar ve sorumluluk duygusunun da oluşmasına hizmet eder. Sınırlar kişisel gelişimi geliştirdiği gibi, iletişimde daha net, açık ve samimi olmayı da sağlar.

Aslında sınır koymak, çocuğa olan merhamet duygumuzdan da ileri gelir. Bu onu korumak için yapılmaktadır. Eğer çocuğumu kısıtlıyorum duygusu yetişkinlerde yaşanan bir durum olursa, çocuk kararsız yetişkin karşısında bu sınırları kolaylıkla aşar.

Bazı çocuklar girişken, bazı çocuklar ise, sakin ve geri planda durur. Sakin bir çocuğa uygulayacağımız ağır bir kural, onu daha da pasifleştirebilir. Bu yüzden çocuğun özelliklerine göre kural koymalıyız.

KOCASINAN REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Sahabiye Mh. Ahmet Paşa Cd. Açık Sk. No:22 38010 Kocasinan / Kayseri

0 352 231 68 07 (Pbx)

169918@meb.k12.tr

www.kocasinanram.meb.k12.tr

kocasinanram

SINIRLAR NASIL KONULMALI?

- Sınırlar çocukları cezalandırma amacıyla konulmamalıdır. Ceza olarak uygulanan sınır kuralı çocuklar içselleştirmez. Ceza öğrenme süreçlerini olumsuz etkileyen bir yaklaşımdır.
- Konulan sınırla, kuralla ilgili olarak çocukla konuşulmalı ve ortak bir karar alınmış gibi çocuğa kabul ettirilmelidir.
- Çocuktan istenilen sınırın üzerine konuşulmalı ve bu sınır aşılsa ne gibi sonuçla karşılaşılır, çocukla tartışılmalıdır. Kuralın amacının yaşamımızı düzenlemek olduğu çocuğa anlatılmalıdır.
- Kurallar olmazsa neler olur? sorusu, çocuğa sorulmalıdır. Çocuğun olabilecek olumsuz durumlar üzerinde düşünülmesi sağlanmalıdır.
- Çocuğa kendisini sosyal yaşamda rahatsız eden davranışlar sorulmalıdır. Bu davranışların kendisinde yarattığı duygular sorulmalıdır.
- Çocuğa kendisi ile sınırları hakkında konuşulmalı ve en rahatsız olduğu davranışları anlatması tarif etmesi ve drama etmesi istenmelidir.
- Çocuğa sınırlarına giren bir kişiye karşı nasıl davranması gerektiği sorulmalı ve cevaplarına göre de adım adım bu durum örneklerle anlatılmalıdır.
- Her yaş düzeyinin kurallarının farklı olduğu bilinmelidir.
- Kural koymak konusunda bazı çocuklara karşı zorluk yaşayabiliriz. Kural net olmalı ama çocuğun kişiliğine göre küçük esneklikler yapılabilir.

ÖZETLE

Çocuğun gelişimi, sebat etmeyi öğrenmesi ve zorlu yaşam olayları konusunda çözüm yolları üretmesi açısından çocuğun sınırlandırılması öğretici ve güçlendiricidir. Kural çocuğu engellenmişlik hissiyle baş başa bırakır. Bu noktada kendi hazları ile savaşıyor ve bu arada kendisiyle mücadele eder. Ayrıca sınırlarını öğrenerek de toplum içinde de zor durumlara düşme olasılığı da azalır. Okul, disiplin, polis, kural, kanun, hâkim, hukuk, savcı, adalet, yönetmelik, mevzuat gibi kavramlar da sosyal sınırlar açısından önemlidir. Çocuklara küçük sınırlar aşıldıkça daha büyük sorunlar yaşayabileceği de gösterilmelidir.

Çocuk dürtüsel ve duygularını düzenlemede sorunlar yaşayan bir çocuksa, mutlaka duygu düzenleme konusunda destek almalı, gerekirse bir çocuk psikiyatristine gidilmeli.

Anne babanın da çocukların sınırlarına girmeme konusunda dikkatli davranmalı. Çocukların kendi alanlarına girilerek konulan sınırlarda anne baba çocuğun sınırına girerek sınır ihlali yapmış oluyor. Bu da çocukta sınırlara ilişkin algısı ve bilgisi bozuluyor. Eşler de çocuklarına örnek olmalı ve birbirlerinin özel alanlarına ve eylemlerine müdahil olmamalıdır.

Okullar da öğretmenler ve yöneticiler de sınırlar konusunda çalışmalar yapmalı ve çocukların birbirlerinin alanlarına girmemesi ve toplumsal kurallara uyması konusunda öğretici etkinlikler yapmamalıdır. Hak arama ile sınırlarını bilme arasında ayırım yapılmalıdır. Çocukların kendilerini ifade etmeleri engellenmemelidir.

Kural koyarken bu kuralların değişebileceği ve esnetilebileceği ya da kurala olan bağlılığa göre katılaşabileceği de anlatılmalıdır. Kurala çocuk uyamıyorsa bu kuralın yaşına uygun olup olmadığı mutlaka incelenmelidir.

Son olarak, biz yetişkinler de ilişkilerimizde ve sosyal yaşamda sınırlarımızı ihlal etmemeye çalışmalı ve çocuğumuz sınırı aştığımızı gördüğünde bize karşı eleştirisini dinlemeli ve olgun bir şekilde değişim yaratmalıyız.